

EL TEATRE CATALÀ

JAUME BORRÁS

Fot. Amadeo

Any I • Núm. 14
1.er de Juny 1912

20 cènts.

Cobertes i últim folletí de 8 pàgines de **DON GONZALO O L'ORGULL DEL GEC**

Segon folletí de 24 pàgines d'**EL GRAN ALEIX**

EL TEATRE CATALÀ

— REVISTA SETMANAL ILUSTRADA —

EXTENSA INFORMACIÓ GRÀFICA I LITERÀRIA DE L'ACTUALITAT TEATRAL CATALANA
TEATRE CASTELLÀ : TEATRE EXTRANJER

20 PÀGINES DE TEXT

DE LES PRIMERES FIRMES DE CATALUNYA

32 PÀGINES DE FOLLETÍ

DE LES OBRES TEATRALS DE MÉS EXIT

— PRESENTACIÓ EXPLÈNDIDA —

PAPER COUXÉ :: NOMBROSOS GRAVATS :: TIRATGE EXCELENT

EL TEATRE CATALÀ es la millor revista que a Catalunya s'ha publicat dintre'l seu caràcter i condicions econòmiques

Surt els dissabtes : Número solt: 20 céntims : Suscripció: 3 pessetes trimestre

Administració: PORTAFERRIÇA, 17, LLIBRERÍA ■ BARCELONA

EL TEATRE CATALÀ

ANY I

BARCELONA : 1.er JUNY 1912

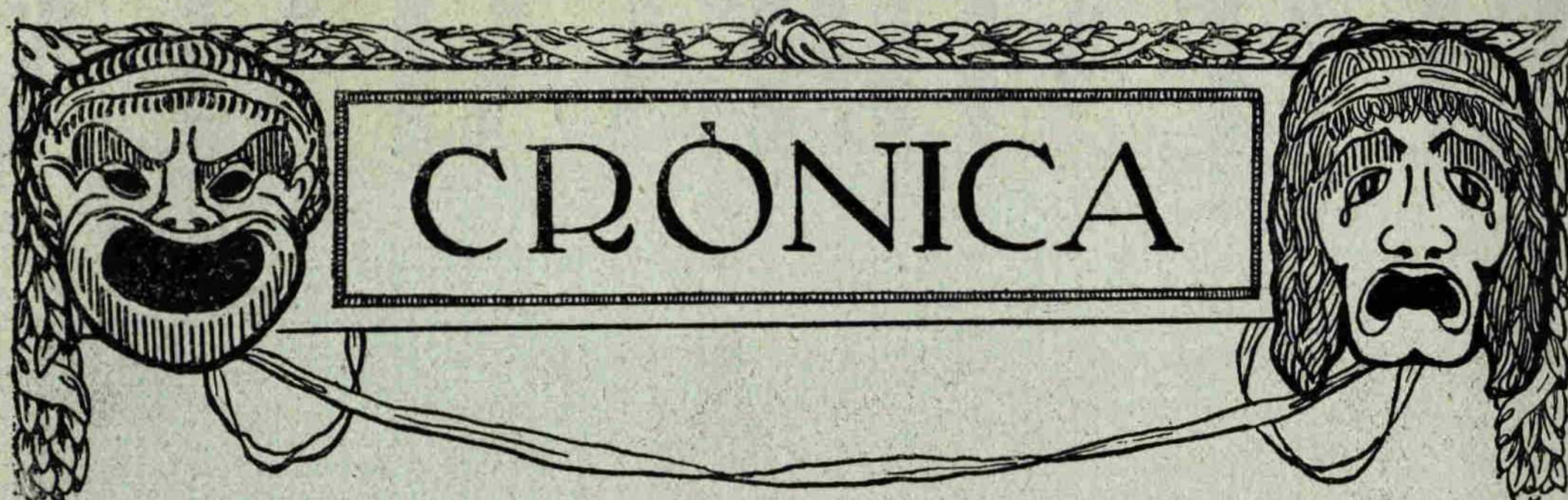
NÚM. 14

A. JOARIZTI

! RAFELA ABADÍA, notable primera actriu^a que ha fet una campanya brillantíssima al Romea

Fot. Amadeo

Ni's guanyen totes les batalles, ni's dona a llum un ser sense'ls dolors del part. La crudeltat d'un desengany pot molt, però no tant que consegueixi arrencar de soca arrel les nostres més cares ilusions ni fassi minvar los més mínim la gran, l'immensa fe que tenim en l'avenir d'aquest poble nostre, que va marxant cap al seu ideal, pas a pas, treballosament, caient aquí, aixecant-se més enllà, caminant ara amb llum de celistia, ara amb fosca de negra nit.

Potser el cavall desbocat de la nostra fantasia ha volat massa alt i massa depressa, i al somniar i al donar començ a empreses glorioses ens havem delectat prematurament amb la joia de veure-les executades. No hi fa res; aixequem-nos de terra, espolssem-nos i no cloguem els punys pera maleir ni ennegrir la nostra ànima lluminosa amb pensaments de desesperació; emprenem de nou el camí, ben forts en nostre esser, amb foc d'ideal a dins, fent florir en nostres llavis la cançó més alegre que sapiquem, que sigui màgic reclam pera'ls desviats i els adormits.

Es clar que sentim un profund desconsol davant de l'acullida freda, incomprensible, esglaiadora del poble de Barcelona al Sindicat d'Autor Dramàtics Catalans. Duts per l'estat d'ànim de moment, per un disculpable amor propi, trobaríem fàcilment paraules d'anatemització i de despreci, i observat superficialment, i amb ànim serè, el resultat de la campanya que acaba de finir en el teatre de Catalunya, potser fins començaríem a creure que no hi ha redempció possible pera nosaltres, si no pensessim que hem rebut una bofetada del públic de Barcelona, però que no sabem encara l'opinió del

de Catalunya, que al cap-d'avall la nostra obra té un caràcter nacional i no poden fer-la trontollar les banals frivolitats del nostre públic ciutadà, que a força d'esdevenir cosmopolita no sent amor ni afició durable a cap ideal ni a cap institució.

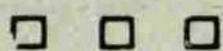
Que no ho veiem en tot? El poble de Barcelona es públic de funcions de benefici, de *meetings* i de professons cíviques amb voleiar de banderes i espetec d'aplaudiments. Estima els espectacles que'l fan sentir, no els que'l fan pensar. Com a bon meridional que es, malgrat seu, aima lo pintoresc i lo sorollós, i per això omplim dugues places de toros i realitzem manifestacions estupendes com aquelles immenses aglomeracions de gent que foren la Festa de la Solidaritat i l'Homenatge al nostre gran Guimerà. Que se'ns perdoni l'aparellament de l'espectacle brutal amb l'alt civisme dels dos darrers actes, però el secret del èxit de tot consisteix en lo lluminós, en lo alegre d'un sol batent de ple a ple, i en la franca germanor de gent endiumenjada a l'entorn de senyeres de colors ben vius. Els polítics, que son uns grans coneixedors de la psicologia de les multituds, tot això ho saben perfectament, i se n'aprofiten pera'ls seus fins, i el que més fondo arriba a l'ànima del poble, en lo que té d'ingenu i d'infantí, aquell s'endú la victòria. Lo mateix ha passat, potser, amb el teatre del Sindicat. Qui sab si no s'ha tingut el degut acert de combinar les coses de manera que'l públic se sentís atret per l'espectacle i assistís amb gust al teatre de Catalunya, com anys darrers havia omplert, dos, tres teatres ont hi actuaven companyies catalanes? Potser hi ha mancat el nom d'en Guimerà, que es un

vibrant clarí que mou les multituds, o be en les obres estrenades no hi ha hagut reflexat cap dels sentiment vius i actuals en l'ànima popular; potser devien alternar-se les estrenes amb repertori conegut; potser els preus, els actors, la propaganda..., qui sab! Lo cert es, i confessem-ho lleialment, que la temporada ha acabat deplorablement per manca de calor popular, per no omplir la sala d'espectacles un públic que aplaudís o que xiulés; però que enmitg de les seves protestes o dels seus entusiasmes, demostrés un interès per les representacions que en el teatre de Catalunya's donaven. I com que aquesta cooperació del poble no hi ha sigut, i com que, per altra part, no'ns podem resignar a creure que'l teatre català sigui mort a Barcelona, es precis que fem tots els possibles pera atreure aquest públic indiferent i refractari, encara que sigui amb medis—ho diem convençuts—que no estiguin d'acord amb les daurades il·lusions dels nostres intel·lectuals, menyspreuadors del favor popular, ni amb les crudels dissecions dels nostres crítics, avinagrats i sanguinaris, empelt de *dómine* i d'estira-cordetes.

Però, benèvolos i optimistes com som, no volem perdre l'ocasió com a mot final, i amb motiu de les circumstàncies que a la vista estan, de ferir a una part dels nostres conciutadans, i enmitg del rostre, que es en els homes el mirall de la vergonya, amb la fuetada de la nostra indignació. Ens referim a n'aqueixos *catalanistes* (?) enrogallats de *Segadors*, turiferaris de solemnitats de bandera i música, fanàtics de ballets i espectacles *econòmics*, comparses de Jocs Florals, que no han traspasat ni el vestíbul del teatre de Catalunya, ni quan l'ànima alada de don Joan Maragall batejava en aquella *Nausica* excelsa, que a l'esser glosa d'un dels poemes immortals era transfusió de sava helènica al plançó que creix de la personalitat catalana.

Catalanistes són tots aquells qui pensen, treballen, executen i se sacrifiquen per Catalunya; no els patrioters de saragata, que's limiten a votar en les urnes electorals i que de tant en tant surten lluint cintetes patriòtiques a les solapes, com els caragols apareixen després de la mullena. Tartaríns!

X.

RAFELA ABADÍA

ENCARA que aquesta Revista estigui redactada amb ànima i lletra catalanes, i que'l motiu essencial de la seva existencia sigui l'enaltir l'Art dramàtic de Catalunya, no'ns està privat de dedicar, tot lo sovint possible, el nostre tribut d'amiració i simpatia an aquelles personalitats sobressortints que — sense ser catalans — s'han guanyat aquí carta de ciutadania per llei d'hospitalitat i per haver encertat a fer-nos percebir la claror irradiada del seu art, que per tot arreu ont resplendeix hi té la seva patria.

Per això l'hermosa Rafela Abadía, l'eminent actriu castellana, ocupa en aquest número un lloc distingit, donant-nos ocasió

de desgranar, ben joiosos, el rosari de les nostres alabances a la gentil artista, qual exquisit treball hem pogut assaborir en el teatre Romea, en la darrera temporada d'hivern i en la de primavera que demà fineix.

Aquestes ratlles són d'apologia i no de crítica; però encara que volguessim revestir-nos d'una rígida i extremada severitat d'analítics pera estudiar i dissecar fredament, sens pietat ni prejudicis de simpatia, les dots artístiques de la jove actriu, el resultat de la nostra crítica, d'aquesta manera obtinguda, esdevindria l'alabança més entusiasta que de l'Abadía podria fer-se, sense emmatllevar a l'imaginació paraules brillants ni adornar amb artificis ni amb pompes d'oripell lo que en la seva natural realitat ja té el seu adequat elogi.

El nom de la gentil actriu ja'ns era conegut de quan acompanyà al nostre Enric

Borràs en la seva primera brillant campanya per l'Amèrica llatina, i quan, mesos endarrera, en Ricard Calvo feu reviure entre nosaltres la música dels versos de la musa d'or castellana, més que en el treball de l'actor se fixà la nostra atenció en aquella hermosa actriu, fresca de gracia i joventut, que'ns delectava amb els sofils discrets de *El desdén con el desdén*, la passió d'amor de «Magdalena» en *El vergonzoso en palacio*, en la joganera *Dama boba* i en la noble feresa de la protagonista de *La luna de la sierra*.

Un dels caràcters predominants de la personalitat artística de la Rafela Abadía es la senzillesa, la naturalitat amb que diu els papers. Sent tant els assumptes de les obres, se fa seus tant aviat els tipus dels personatges que ha d'interpretar, que'ls executa i expressa sense esforç, plàcidament, sense afectació, com si personatge i artista s'haguessin completat i esdevingut una sola persona.

L'Abadía no crida, no gesticula ni's des-

composa mai, i això ens demostra les seves aptituds pera l'alta comedia, genre que està decidida a conreuar, i en qual empresa li augurem un èxit definitiu.

Diverses vegades hem tingut ocasió de parlar amb la bella actriu, i ens ha admirat agradósament la seva discreció, talent i estimació al seu art, qualitats que venen a enriquir els atractius d'hermosura i joventut. Ens manifestà els seus projectes i les seves esperances, i tingué paraules d'agraïment i d'elogi pera'l públic de Barcelona, que des del primer dia distingí a l'Abadía com a actriu preeminent.

Nosaltres estem segurs, i fem vots pera que aixís sigui, de que en la vinenta temporada, que l'Abadía també conviurà amb nosaltres, florirà del tot la personalitat de l'artista, avui encara en poncella, i que per l'aroma que a nostres ha arribada pressentim que vindran dies de gloria pera l'actriu castellana, i a nosaltres grat motiu de ressenyar-los.

TEATRE EXTRANGER

MADRID

Comedia. — Segueix interessant al públic la companyia d'en Sainati amb el *Grand Guignol*. Es impossible anar donant compte de les obres que s'estrenen, perquè cada setmana ompliríem el periòdic parlant no més d'aquest espectacle.

Concretem-nos, doncs, a dir no més que'l teatre's veu concorregudíssim, i que tothom fa justícia als mèrits del senyor Sainati i de la Bella Starace, actriu que cada dia sorprèn amb noves mostres del seu gran talent.

PARÍS

Comédie Française. — Aquest teatre rares vegades corre les aventures d'una estrena, i amb el caràcter que té d'academia de l'art dramàtic francès, obre quasi únicament les seves portes a obres clàssiques, joiells del patrimoni literari, o be aquelles altres que la crítica desapassionada ha consagrat, després d'anys d'esser escrites, com a dignes de figurar entre les immortals que entren triomfalment a la casa de Molière.

Responent en aquest objectiu, s'han representat darrerament *Iphigénie*, tragedia en cinc actes, en

vers, de Joan Moréas, i *Poils de Carotte*, drama en un acte de Juli Renard.

L'*Iphigénie*, d'en Moréas, es un meravellós enginy de poesia, un joc de versos agradable amb imatges esculturals. No es una tragedia d'assumpte original; segueix, al contrari, pas per pas, escena per escena, l'immortal *Ifigénia a Aulida*, la soperba creació d'Eurípides. Aixís, doncs, l'obra que'ns ocupa es, més aviat, una traducció, feta a consciència i vestida amb nou i ric ropatge.

Poils de Carotte havia aparegut deu anys endarrera, i es ara, com a obra teatral, que ha entrat en la Comedia Francesa. El seu autor, en Juli Renard, es un escriptor de vigorosa personalitat i un artista de fibra.

Poils de Carotte's distingeix com a model dramàtic perquè's redueix l'acció a la mímica, prescindint de detalls innecessaris i realçant les escenes culminants amb el seu propi interès i no amb trucs artificiosos. En Renard no vol explicar, preten — i ho consegueix — emocionar-nos, fent-nos tocar el fons mateix de les coses.

Arts. — Una obra en tres actes, amb el mateix decorat i amb sols tres personatges, dos homes

i una dona, es una mostra d'audàcia que sols pot intentar un autor de mestria tècnica com es en Pere Grasset.

Jeannine, que aquesta es l'obra, es el drama de dos germans, Robert i Jaume, que vivien feliços entregats al conreu de la literatura. Firmaven junts els mateixos articles, les mateixes novelles; els seus pensaments se confonien dins d'una unitat tant perfeta que ells mateixos no reconeixien qui dels dos es l'autor de tal qual idea o frase escrita en comú.

Una dona apareix. Es Jeannine, una hermosa actriu que ja fa temps es objecte de l'amor del germà gran, al qual ella hi correspon. Jeannine, convidada a dinar, arriba en el moment en que'l germà gran acaba de sortir, trobant sol en la casa al germà petit.

Ella estima apassionadament al seu promès, però han bastat cinc minuts de conversa a soles amb el germà petit pera que, després de declamar sobre la bellesa del cel d'Itàlia i la delícia de vogar sobre'l llac de Como, aqueixa imaginària excursió romàntica despertí en ells la set d'estimar i's besen furiosament. Ja s'arrepenteixen desseguida de la seva impensada mala acció, però el primer pas ja està donat i no's trigarà gaire a donar el segon i el tercer.

El germà gran se mostra desolat. Un vespre acompanya a Jeannine fins a casa seva, i ella el rebutja: es que estima a un altre.

Davant la passió amorosa del germà gran, el petit sent la gelosia que s'apodera d'ell i l'encega. Arriba Jeannine: el germà gran no la vol veure; el germà petit es qui la reb. Aquí ve una escena en la qual s'exposen remordiments i nobles intencions respecte al deure i la passió, però aquesta triomfa de nou. S'obre una porta, i el germà gran, que ha sentit tot el final de la conversa, se llença contra'l seu germà de sang i d'esperit, fins que, comprenent la lluita fraticida que anaven a empendre, se decideixen mutualment a sacrificar-se, cedint-se l'un a l'altre l'objecte de l'amor i de la discòrdia. A la fi, el germà petit se queda amb Jeannine. Van a marxar i no gosen despedir-se del germà gran. El petit li confessa, al cap d'avall, que no pot abandonar-lo aixís com aixís, que no's pot resignar a rompre tota una vida d'amistat i de col·laboració. Jeannine acaba per dir que no pot resistir aquest espectacle, que aquesta amistat inquebrantable dels dos germans ha acabat d'intranquil·litzar-la: pressent que no seria feliça ni amb l'un ni amb l'altre, ja que dos germans siamesos, encara que sigui per lligam intel·lectual, no son gent aposta pera casar-se.

Heus-aquí l'obra, que comença amb tempesta de tragedia i acaba amb ventitjol de *vaudeville*.

Odeon.—En Briex s'ha pres el teatre com a una tribuna aont poder exposar concells i sentencies sobre tota mena d'assumptes d'orde moral i material també. Aprofita l'escenari pera vulgaritzar coneixements, i's val dels elements que componen el teatre pera fer entrar pels ulls i per les orelles lo que altrament arribaria a la coneixença de pocs.

En *La foi*, que es l'obra que ha estrenat darrerament, amb col·laboració musical del mestre Saint-Saens, no's proposa tractar assumptes com els descrits en les seves famoses i discutides produccions *Els tarats* i *Les dides*, sense que abandoni per això el seu instint d'escriure obres de tesi i amb tendencies didàctiques.

Ara en Briex s'ha ocupat del problema religiós, i no en l'aspecte filosòfic, o be en l'íntim de les consciencies, sinó en el seu aspecte públic, de clericalisme, de problemes socials, de separació de l'Església i de l'Estat, etc. *La foi* es obra, doncs, de polèmica; però a pesar del sabut atreviment de l'autor, no ha arribat aquest fins al punt de dir les

coses pel seu nom, i es en forma alegòrica que's fan afirmacions, i lo que es contemporani, de palpitant actualitat, en Briex ho fa passar a... Egipte, una pila de segles endarrera.

En un ric palau habiten Rheon, un ric senyor, i la seva muller Mieris, que es cega. Rheon se plany de les injusticies del Faraó i sent néixer en ell l'esperit de rebeldia i de venjança. La seva muller s'aconsola sacrificant flors a Isis, esperant el dia venturós en que podrà veure per primera vegada el seu fillet mort.

Ve la festa anyal de la *designació*. El deu dels deus, Ammon, va a designar, per mediació dels seus sacerdots, la jove verge que serà tirada al Nil pera provocar la benefactora crescuda anyal. Aquí unes quantes escenes de superstició i de comentaris.

Arriba un tal Satni, promès de laouma, serventa de Mieris, qui, de retorn de llarg viatge i instruit per l'experiencia, porta la ferma convicció de que els deus no existeixen i que's fa precís abolir aqueixa ridícula mentida.

Satni tractarà d'obrir els ulls dels egipcians, i d'arrencar les seves creencies. Al fer-ho destrueix les seves il·lusions i els deixa amb una vida sense ideal ni sentit.

Lo que passa es que amb el seu afany de destruir divinitats, ve que'l poble el creu deu an ell, i com a tal l'adora.

La víctima consagrada al Nil ja s'ha designat. Com ja era de preveure, es, per casualitat, (?) laouma, l'estimada de Satni. Aquest la dissuadeix del sacrifici, però ella, religiosa fins al fanatisme, no's convencerà de la certesa de les paraules de Satni, fins que li demostrí que es un deu de carn i ossos. I ara una altra casualitat: en el moment en que'ls soldats del Faraó van pera conduir laouma al sacrifici, esclata una violenta tempesta i el llamp dispersa la tropa. El poble no dubta de que aquest prodigi's deu al poder de Satni.

En Rheon, qual odi al Faraó ja es prou conegut, i que tampoc creu lo que'ls sacerdots prediquen, s'aprofita d'aquest moviment popular i excita al poble a destruir els temples dedicats als deus.

La revolta està desencadenada. Després de molts excessos, el Faraó exita a Rheon. Aquest, abans de marxar, obre els seus graners i convida al poble a apoderar-se de les seves riqueses. Mes el poble no vol quedar-se res de lo que'ls ofereix el seu bon àngel; prefereix saquejar els graners d'un mal veí que mai dona res. Satni queda esparverat dels crims que's cometen i's veu incapaç, malgrat els seus esforços, de posar fi al desorde i a l'estat d'anarquia que tot ho malmet i que res respecta. El seu pare moribon li demana fassi un miracle a favor seu, i el maleeix quan el fill se declara incapaç de satisfer-lo.

Y per aquest camí van seguint cinc actes de doctrinarisme i controversies, i de conferencies dialogades sobre una infinitat d'assumptes.

L'Œuvre. — *Moritur*, de M. Prozon, no es una obra, com el seu nom sembla indicar, que's refereixi per res amb l'*Ave Cèsar* dels gladiadors romans. Es senzillament l'espectacle d'uns malats cardíacs que estan en tractament en un balneari a Royal. Es un drama ridícol entre malalts, metges i vetlladores, que no val la pena de dedicar-hi ni una paraula més.

BRUXELLES

El teatre Alhambra ha obert de nou les seves portes, inaugurant la temporada amb l'obra d'actualitat *La grande revue*, d'Enric Enthoven, un dels escriptors humoristes més celebrats en aquest país.

— Al teatre de la Moneda, en Le Bargy hi està donant una brillant campanya de despedida del públic bruxellès. Representa: *Cyrano*, *Le duel*, *Tartuffe*, *Demi-monde* i altres celebrades produccions del seu repertori.

— Segurament que aviat podrem donar en ferm la notícia de la probable representació de *En Flan-des se ha puesto el sol*, de l'Eduard Marquina.

LONDRES

S'està ensajant en London Opera House la nova òpera *Children of Dor*, que's donarà com a debut de temporada en el mes de Juny. El llibre es tret d'una antiga llegenda del país de Gales que té molts punts de semblança amb la que inspirà an en Wagner el seu *Or del Rhin*. La música, per lo que'n sabem, està inspirada en els mestres més moderns.

— A Regent Street està a punt d'obrir-se un nou i original establiment estil *cabaret*, ideat per una de les sis dones divorciades de l'August Strindberg, mort fa poc. Els plafons decoratius són inspirats en un art en que la forma humana impera en tota sa nuesa. Al mitg de la sala s'hi aixecarà l'estatua del *Vedell d'or*. L'espectacle's composarà de música, dansa i representacions teatrals, intervenint en la confecció dels programes artistes, músics i escriptors de tots els països.

— Sir Herbert Tree ha començat en His Majesty's Theatre la vuitena funció anyal en honor d'en Shakespeare, essent l'escullida *El marxant de Venècia*. Després vindran les representacions de *La dotzena nit*, *Otello*, *Enric VIII*, *Juli Cèsar* i *Les alegres comares de Windsor*. Fora del repertori shakespearí, l'eminent actor interpretarà l'*Ifigenia*, d'Eurípides.

— El gran actor Laurence Irving i miss Mabel Hackney sortiran a darrers de Juliol a una *tournee*, representant *The Unwritten Law*, *The Lily*, *The Incubus* i *Hamlet*. Ademés, representarà obres no estrenades encara a Anglaterra. Entre elles, *The Typhon*, obra hongaresa; la trilogia de Beaumarchais: *El barber de Sevilla*, *Les noces de Figaro* i *La mare culpable*.

BERLÍN

L'Engelbert Humperdinck, el cèlebre compositor de *Ton i Guida*, convalecent d'una llarga malaltia, ha reunit motius suficients pera dugues obres noves que té projectades: una opereta inspirada en la vida dels estudiants a Alemanya i una òpera treta d'una vella llegenda d'aquell país.

— En Siegfried Wagner està acabant la nova òpera *L'imperi dels cignes negres*, inspirada en antigues llegendes alemanyes sobre la guerra dels Trenta anys.

MUNICH

Ja es sabut que hi han partidaris convençuts de l'opinió de que'ls drames shakespearis no foren escrits per en Shakespeare.

Tractant d'aquest assumpte l'editor George Muller ha publicat un llibre de Pere Alvor, baix el títol de *La solució del problema shakespearí*.

Fins ara els impugnadors de la maternitat de Shakespeare a les seves obres han atribuït a l'Antoni Bacon la gloria d'haver-les escrites. L'autor del llibre esmentat ve a reforçar aquesta opinió i vol demostrar, — no sabem si ho conseguix — apoiat per una munió de documents i de proves de tota mena, cuidadosament acumulades, que'l Shakespeare poeta no podia esser el Shakespeare actor, i que ningú més que l'Antoni Bacon, el germà del cèlebre canceller, es l'autor indiscutible de les obres que fins ara havem cregudes filles del gran William.

— A Schauspielhaus s'ha donat la primera representació d'*El bosc sagrat*, obra romàntica que es una successió d'idilis que's destrenen a l'ombra dels arbres centenaris del bosc sagrat.

BAYREUTH

Aquest any el festival Wagner començarà el 22 de Juliol proper i compendrà vint sessions. Les representacions de *Parsifal* seran dirigides pel *kapellmeister* Muck; *Els mestres cantaires*, per Hans Richter; *L'anell dels Nibelungs*, alternada entre Balling i Siegfried Wagner.

El decorat del primers actes de *La Walkyria* i de *Siegfried* es nou del tot.

STUTTGART

El 25 del vinent Octubre tindrà lloc en el teatre Reial d'aquesta ciutat la representació de l'obra nova de Ricard Strauss *Ariana a Naxos*, amb la cooperació d'elements artístics de Berlín, Munich i Dresde i baix la direcció de Max Reinhardt.

LAÜCHSTEDT

En el teatre Goete el gran dramaturg Grau Hauptmann estrenarà aviat la nova obra *La fugida de Gabriel Schilling*, de la qual se'n tenen molt bones impressions.

DORTMUND

Del 8 al 15 del present Juny tindran lloc uns grans festivals de música sueca, en els quals hi pendran part els més eminents artistes de Suecia i el chor dels estudiants d'Upsala. Les festes consistiran en una gran representació al teatre Municipal de *La festa a Solkang*, òpera en tres actes, llibre de l'Ibsen i música de W. Stenhammer, dos concerts de música de cambra i tres concerts a gran orquestra.

□ □ □

A UN INFANT

*Sabs l'humil jardí de l'humil convent
que per combregar t'obrí son sagrari?
Avui n'he sentit greu anyorament
al girar el full del meu calendari.*

*Sota casa tinc un altre jardí
que't daria bo si el poguessis veure.
En un reconet, anyorant l'ahí,
s'alça un arbre sec abraçat per l'eura.*

*Per l'eura, que amb flocs d'intensa verdor
son tronc macilent rubleix d'alegria,
un palau d'encís bastint a l'amor,
ont tresca el verdum, ont la merla nia.*

*Jo sé de cors secs, jo sé de vells cors
que't farien por si els poguessis veure.
Resten abscondits sota gais records.
Són com l'arbre mort abraçat per l'eura.*

LLUÍS VIA

EL SINDICAT D'AUTORS DRAMATICS CATALANS

COMENTARIS A LA PRIMERA PROVA

I

Després de la lluita. — Precipitació del final. — S'han perdut 30,000 pessetes. — Motius de la manca de públic. — Equivocació d'estrenar setmanalment. — El sacrifici dels autors. — L'exclusió del repertori. — Un record als precursors. — Lo que podia evitar el fracàs. — Resum.

S'HA acabat la temporada artística que'l Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans ha realitzat, amb més bona fe que intel·ligència, al teatre de Catalunya.

Ja a la fi, davant del colofó que clou l'obra, la nostra imparcialitat i independència ens han de permetre una sèrie de comentaris que no podríem guardar dintre nostre havent volgut fer d'aquestes planes espill ont s'hi reflexi la nostra franca, lleal i sincera opinió.

Acabada una lluita fadigosa el pit respira amb dalè. Hem arribat a la fi malmesos i cansats, àvids de repòs, pera després, recordant episodis i detalls, l'esperit asserenat, la paraula suau i benivolenta, comentar-ho tot al voltant de l'ampla taula, els ulls dels que us escolten meravellats de que mai hagueu tingut un plany pera tantes coses que us han contrariat, i de que ara feu esment, més en accent d'amable avís i advertència pera'ls oients que no pas per esser queixosos de mena...

*
* *

El Sindicat ha acabat la seva tasca abans d'hora, puix havia promès fer una temporada que, començant el 24 de Febrer, acabés en les darreríes de Juny.

Encara que no s'ha explicat al públic perquè la temporada no té l'extensió promesa, suposem que raons econòmiques són les aconcelladores de precipitar el final de l'empresa. El Sindicat — no assegurem l'exactitud dels càlculs — porta perdudes al voltant de 15,000 pessetes, que afegides a altres tantes de l'empresari ascendeixen a una perdua de 30,000 pessetes, miler més, miler menys, quantitat que, repartida

pels tres mesos que la temporada ha durat, correspon a 10,000 pessetes mensuals.

Davant aquest fracàs econòmic se comprèn, i trobem just i raonable, que'l Sindicat, d'acord amb el senyor Gumà, hagi pres el determini d'acabar per la segona Pasqua la seva campanya d'aquest any. Allargar un altre mes el seu funcionament era anar a perdre altres 10,000 pessetes, imprudència que tancant es evitada amb gran acert.

Així, doncs, no censurem aquest incompliment de la promesa feta al públic, menys quan el públic es el principal culpable de que ells faltin a lo promès, per haver-se retret de manera ostensible i dolorosa, que ha permès que durant dies i dies s'alcés el teló del teatre de Catalunya sense una sola persona asseguda a les butaques.

Anem a parlar, així, de les causes que hagin pogut influir en aquest insospitat refredament del nostre públic, i anem a senyalar lo que nosaltres creiem defectes de l'organització general de la temporada i a senyalar-los segons el nostre lleal sentir, més en to de concell modest, que si's creu aprofitable pugui tenir-se en compte pera futures proves, que no de censura a seques, que fora, per altra part, improcedent havent-se acabat la campanya que la motivaria.

Serà motiu principal d'aquestes ratlles el fet d'haver-se prescindit del repertori i dedicar un dia cada setmana a estrenes.

Estrenar setmanalment una obra no més podria acceptar-se com afany de trobar la producció d'èxit sorollós que *salvés la temporada*. Altres empreses han seguit aquest procediment, confiades de trobar un dia el

L'EMINENT PRIMER ACTOR JAUME BORRÀ

Fructidor

Terra baixa

La bona gent

L'ar

drama o la comedia que *petés*, i han estat justament censurades, car pera anar a l'objectiu seu no han parat compte en arreconar lo que, acceptat per la crítica i els espectadors com una obra perfecta i equilibrada, no ha vibrat esplendorosament ni ha tingut el caràcter especial de les que arriben a popularitzar-se.

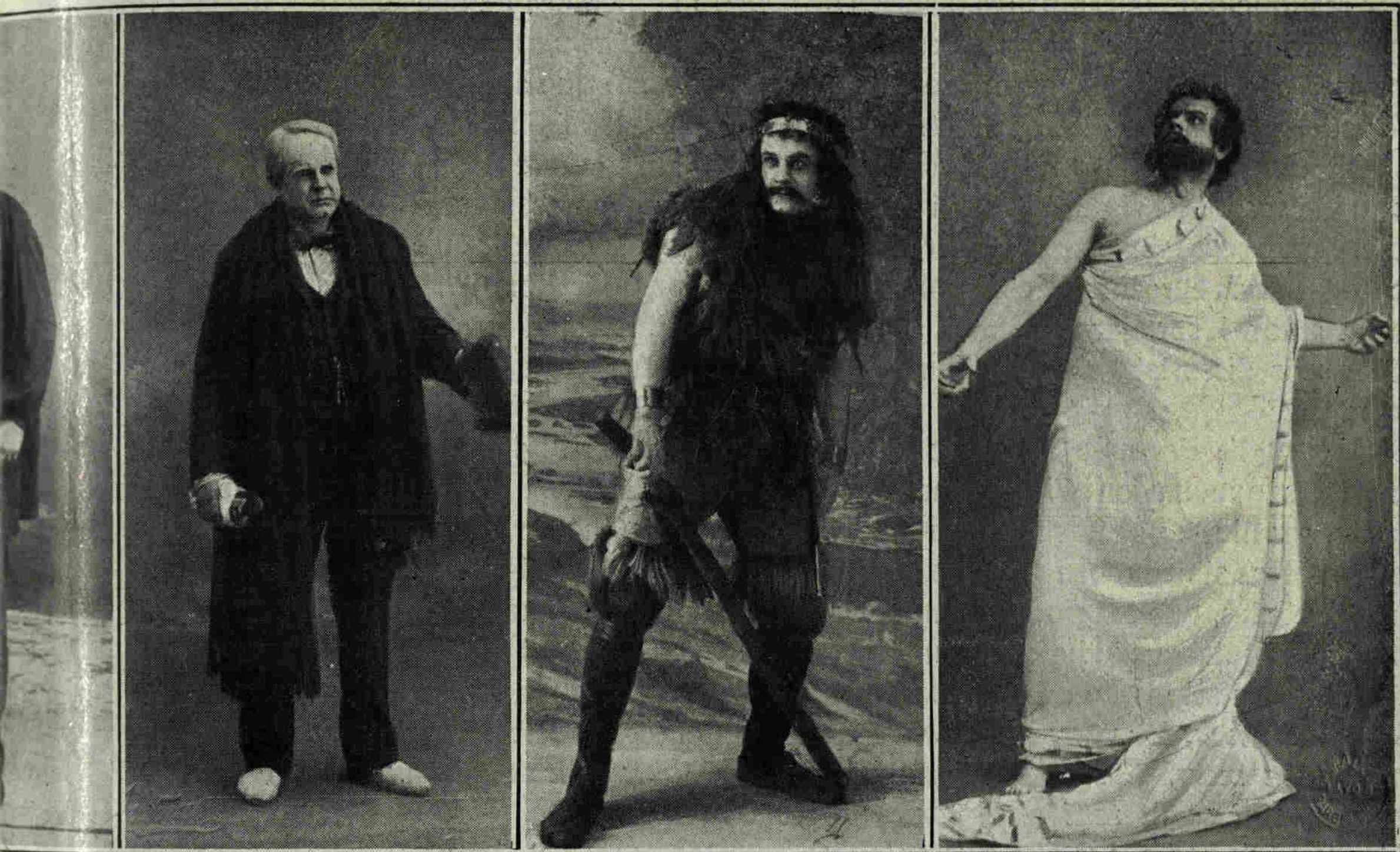
Fer-ho amb l'intenció de donar varietat al cartell i de conseguir que'l públic assistís al teatre era una equivocació. Forçosament, inevitablement, tothom havia de desconfiar per endavant del valor de l'obra anunciada, sabent que's posava en escena no més pera vuit dies, talment que'ls primers en malfiar-se'n fossin els qui l'havien llegida i, per tant, sabien fins aont arribaven els mèrits de la mateixa. En aquestes circumstancies, quin interès podia tenir pera la gent tot lo que passava pels cartells atropellant-se desordenadament?

Calia, doncs, defensar, com a cosa propia que era, del recel i desconfiança del públic

L'Arlesiana

S EN ALGUNES DE LES SEVES CREACIONS

Les garces

El bon rei Dagobert

Nausica

La Verge del Mar

les obres amb que's comptava pera esser estrenades. I pera donar varietat al cartell, com se fa a tot arreu ont se fa be, devía acudir-se, imprescindiblement, al repertori, tal com s'ha fet a final de temporada; millor encara de com s'ha fet, puix ressucitar inopinadament les tres obres que s'han posat en escena sense res suprem que ho exigís es com dir que tot lo que s'ha estrenat peca de dèbil, es com donar patent d'impotencia als autors que s'han sacrificat en ares de la disciplina, veient amb resignació com les obres llurs eren foragitades del cartell abans del temps precís pera que l'obra, en mans de qualsevol altra empresa, obtingués les representacions regulars pera anar-se propagant i coneixent-se.

Devía, doncs, fer-se repertori, però's diu que no se n'ha fet pera evitar que entre'ls components del Sindicat hi hagués recels i gelosies, espurnes d'amor propi que han de brollar forçosament de tot home a qui li sembla que'l posterguen. Això, efectiva-

ment, era un perill. Però els autors, que han sabut sacrificar lo inèdit en ares de la major realització de la campanya, haurien degut sacrificar molt millor les obres ja conegudes, car de la provatura que anava a fer-se depenia l'estabilitat del Teatre Català, i ningú com ells està tant interessat en que aquesta estabilitat sigui efectiva i perdurable. I si la seva abnegació no arribés aont calia, hi havia el recurs de cercar un títol de cada autor i sortejar-los, en la seguretat de que'ls dissortats haurien sabut conformar-se.

Així podia donar-se al públic un floret de títols que havien d'interessar-lo vivament, car ningú pot negar que avui tenen encara força atractiu, ben presentades i ben interpretades, que tot podia aconseguir-se amb la voluntat que hi ha hagut, unes quantes representacions de *María Rosa*, *Terra baixa*, *Foc nou*, *Els vells*, *Don Gonzalo*, *El místic*, *La mare*, *Comedia d'amor*, *Arrels mortes*, *Mai se fa tard si el cor es jove*, *L'endemà de bodes*, *Les ales de cera*, *El començar de les coses*, *Misteri de dolor*, *Els sense cor*, *A cà'l notari*, i tantes altres que no'ns venen a la memòria.

Combinant aquests títols amb els de les estrenes, el cartell hauria lluit amb la varietat que li ha mancat durant la temporada, i ells podien ajudar, si no a *salvar* aquesta, a fer-la més profitosa i digna de recordar-se.

Quedava encara un altre atractiu: el Sindicat devia recordar-se dels precursors.

No volem fer l'ofensa de creure que a gràtiant se'ls ha oblidat, car el record d'en Frederic Soler es estimat per molts dels que componen l'entitat de que venim ocupant-nos. Al costat den Frederic Soler devem posar-hi en Feliu i Codina i en Josep Maria Arnau (mort, segons tenim entès, durant l'actuació del Sindicat al teatre de Catalunya, sense que se li hagi dedicat una funció en la qual se posés aquella joia que's titula *Les tres alegries*), i en Vidal i Valenciano, i en Sales Vidal, l'Emili Vilanova i tants altres, una representació d'obres dels quals fora una interessantíssima antologia del nostre teatre que cridaria fortament l'atenció.

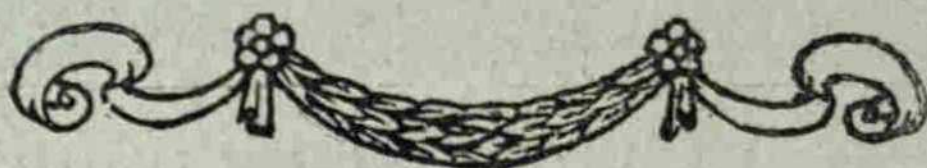
An en Guimerà se li ha demanat amb insistència que entregués una obra, potser amb l'esperança de que ella fora un èxit i *donaria diners*, però no ha estat atesa una proposició que algú va fer aprop de persones afectes al Sindicat, i de la qual se feu ressò un confrare, en la qual se parlava d'un cicle de representacions de tragedies del mestre, espectacle, que hauria honorat als seus organitzadors i hauria alcançat, segurament, l'aplaudiment del públic.

Es clar que don Angel devia haver entregat obra — com devien haver-la entregada també l'Iglesias (*Flors de cingle* no es inèdita) i en Crehuet i l'Artís; però ja parlarem més avall d'aquesta manca de contribució d'alguns autors, que podien ajudar notablement al major èxit de l'empresa. — Mes el fet de no entregar-la no devia esser obstacle pera dur a la realització el bell projecte d'honorar al patriarca de la Dramàtica catalana.

* * *

Aquest article ja passa bon troç de lo que jo m'havia proposat que fes. Pera abreviar, doncs, anem a resumir aquestes notes, que's refereixen a un dels aspectes que ha presentat la temporada del Sindicat d'Autors Dramàtics Catalans. Segons la nostra opinió, sincera i desapassionada, l'allunyament del públic es degut a manca absoluta d'orientació i desconeixement del negoci en que s'ha intervingut; a haver estrenat massa, fent desconfiar al públic del valor de les obres; a no aportar als cartells totes aquelles habilitats admeses, propries d'empresa que cerca el favor del públic amb combinacions honroses, i a no voler-se apartar d'un patró fet en moments d'entusiasme i lluny del lloc d'acció, quan tot-hom creia que'l Sindicat, tal com era de desitjar, duia darrera seu l'afecte i l'apassionament del poble català.

J. AROLAS I FATJÓ

TEATRE CASTELLÀ

BARCELONA

Romea. — *Arsenio Lupin, el ladrón de levita*, es ja coneguda del nostre públic, per haver-se representat en català al teatre Principal aleshores de la febre *detectivista*.

La companyia del Romea ens l'ha donada en castellà, traduïda pels senyors Gavaldón y Gutiérrez, i ella serveix pera que hi llueixin les seves condicions la senyoreta Abadía i els senyors Larra i Vaz, molt ben secundats per les principals parts de la companyia.

— Pera'l dijous estava anunciat el benefici del primer actor senyor Larra, amb les obres *El amo* i *El oso muerto*.

Demà, diumenge, comiat de la companyia.

Tivoli. — *El cuarteto Pons* es una humorada que a copia de *calembours* i *retruécanos* fa riure al públic fàcil d'acontentar.

Pera avui s'anuncia l'estrena d'una nova opereta: *Maria Thompson*, arreglada per Fiacre Irayzoz i *un celebrado maestro*.

Veurem què serà.

Novetats. — Avui, tal com anunciàrem en nostre número anterior, debuta la notable companyia de la Maria Guerrero i en Ferran Díaz de Mendoza. S'estrenarà el drama dels germans Alvarez Quintero, d'èxit unànim a Madrid, *Malvaloca*.

Nou. — El dimecres va celebrarse el benefici del popular baríton Damiá Rojo, amb les obres *Los vividores*, *Las carceleras* i *Canto de Primavera*.

En Rojo es dels que tenen simpaties, i el teatre's vegué concorregudíssim, no escassejant els aplaudiments.

Comic. — El *Gran Guignol* s'ha fet de moda, i ja ha donat la seva mica de feina en aquest teatre.

Los apaches es una obreta que distreu al públic pels seus trucs i els seus cops d'efecte.

L'empresa la presenta be i la companyia s'hi llueix, sobre tot el senyor Güell i la Pilar Martí. Hi ha obra pera dies, de lo que'ns alegrem.

MADRID

Princesa. — *Los dos pierrots*, poema en un acte d'Edmond Rostand, ha estat posat en versos castellans per en Ricard J. Catariu, obtenint un èxit.

L'obra s'ha posat amb el luxe i cura que es costum de la companyia Guerrero-Mendoza.

També s'ha estrenat *Voces de gesta*, l'hermosa tragedia de don Ramon del Valle Inclán, que ja es coneguda a Barcelona per haver-la estrenada aquí aquesta companyia l'any passat.

L'obra ha obtingut un èxit senzillament grandios. El públic s'emocionà fortament amb la tràgica llegenda, tant hermosament cantada en els versos del gran poeta, i una ovació de les memorables coronà el final de tots els actes.

Molt hi ha contribuït el treball excelent dels actors. La Guerrero hi està sublim. Així, tal com sona. Gest, veu, plàstica, responen sempre a l'acció, obtenint un dels seus triomfs més senyalats. La Blanco també hi està eminent. Com en Díaz de Mendoza, qui dona al Rei Arquino tota la justesa i precisió.

Ajuden al conjunt les senyores Sancio i Jiménez i els senyors Cirera, González, Martínez, Tovar, etc.

Lara. — *No sólo de pan vive el hombre*, comedia de don Xavier Cabello, estrenada en el benefici del senyor Palanca, es una obreta entretinguda que fou molt ben acollida pel públic.

L'interpretació fou admirable, com es costum en aquesta companyia. Pera major comprovació, diguem que treballen en aquesta obra la Pino, l'Alba, en Palanca i en Barraycoa.

— El dilluns s'estrenà una fantasia còmic-líric-bailable, lletra de Tomas Alencal, música dels mestres Ballesteros i Tomba, titulada *Las decididas*.

L'obreta no es res més que un apropòsit pera que les senyoretas Pardo, Moreso, Latorre, Illescas, Seco i Escudero puguin lluir les seves habilitats com a cantants i com a ballarines. *Las decididas* obtingué bon èxit, essent molt celebrada pel públic, qui feu repetir alguns números de música.

Dimars, despedida de la companyia.

Eslava. — *Soldaditos de plomo*, tant popular ja a Barcelona, s'ha estrenat en aquest teatre un dia d'aquests, agradant al públic d'una manera extraordinària.

La música, de l'Straus, es celebradíssima, i la traducció del llibre, deguda al notable escriptor Joan J. Cadenas, es força notable.

En l'execució s'hi distingeix d'una manera notable el senyor Peña, qui fa una creació del seu tipus, essent molt aplaudit, i la Manso, la Pozuelo, la senyora Cárcamo, les Carreras, l'Alarcón, en Llana i en Llorente.

La presentació, molt apropiada.

Coliseo imperial. — *En Flandes se ha puesto el sol*, de l'Eduard Marquina, la represa del qual ha tingut lloc en aquest teatre, ha constituït un èxit pera'l seu autor, que tingué de presentar-se infinitat de vegades, i pera'ls seus intèrpretes, senyors Rodrigo, Venegas, Campo i Aguado, i senyores Cobña, Martín, Gómez i Rodríguez.

L'obra ha estat posada amb molt bon gust per part de l'empresa.

Novedades. — El senyor Renovales i el mestre Quislan han estrenat amb èxit regular una sarsuela de títol *Amor y flores*. Ha estat interpretada molt justament per les senyoretas Farinós, Zapatero i Povedano, i pels senyors Lamas i Romero.

TEATRE CATALÀ

BARCELONA

TEATRES

Principal. — La tercera sessió d'*El geni de la Comedia* estava consagrada al Renaixement.

En Gual ens parla de les tres tradicions de teatre: Anglaterra, amb Shakespeare; Espanya, amb Lope de Vega Carpio; França, amb Molière.

Amb profunditat de coneixements i senzillesa d'exposició, en Gual ens diferencia el valor de cada una de les tres branques artístiques del Renaixement, detenint-se a estudiar l'especial modalitat de cada una.

I ens presenta seguidament una representació de l'acte terç de *Los melindres de Belisa*, de Lope de Vega, al corral de la Pacheca.

Decorat dels senyors Amorós i Blancas, de Madrid, mancat de color i d'ambient. Unes rengleres de comparses seuen displicents davant l'escenari aixecat al fons, aont els actors del Principal parlen un castellà còmic i entretingut, dient els versos, desde la senyora Xirgu al senyor Capdevila, com qui diu la dècima als seus pares el dia de la festa del seu sant.

Ni la presentació, ni l'interpretació, ni res, responien a lo que en Gual ens deia poc abans. Allò era tristíssim, aborrit, incoherent. La direcció del Principal sembla que hagi tingut interès en que l'acció contradís les paraules de l'il·lustre disertant.

Després d'aquesta representació, torna a aparèixer l'autor de *Donzell qui cerca muller*, qui'ns parla de Molière amb tota l'efusió d'un enamorat. En Gual ens conta com va morir poc després d'una encarnació feta per ell mateix del protagonista del seu *Malalt imaginari*, i ens ho diu donant a la seva paraula una suavitat que la fa més penetrant. Ens diu com Molière feia riure malgrat veure-s la mort al davant, i això li serveix pera justificar que l'obra es sempre filla del dolor, encara que exteriorment vagi revestida d'una rialla sonora i confortadora.

S'obre la cortina i ens trobem davant d'una representació de *El malalt imaginari* en presència del rei Sol i de la seva cort.

Altre quadro tristíssim, amb aquells figurants que semblen de cartó, que no donen idea de l'esplendidesa d'una cort francesa, ni tant sols d'un públic de tarda a qualsevol teatre.

Al davant d'aquest ensopiment de comparses, l'Aymerich, amb aquella seva veu tant d'actor còmic de trenta anys enrera i amb els seus gestes que estan a l'altura de la veu, fa el paper de «Argau» del *Malalt imaginari* amb

la mateixa traça de quan interpreta *Tot ha anat be... es un noi*.

Ajuden al senyor Aymerich, el senyor Giménez i el senyor Nolla, aquest fent riure amb les seves exageracions. La Fineta Santolaria, intel·ligent i discreta. Els demés arrodoniren tant bell quadro.

* * *

Acabades les sessions d'*El geni de la Comedia*, siguins permès recordar un solt publicat en aquestes columnes en el qual ens doliem de que aquest espectacle hagués de demanar-se al Principal, aont tant segur era que no hi hauria, pera aquesta important manifestació d'art, el respecte que's mereixia. Desgraciadament, i contra lo que nosaltres hauríem desitjat, els fets ens han vingut a donar la raó. Ni l'empresa ni la direcció han sabut sobreposar-se a lo que sembla llei d'aquella casa — o de totes les cases aont el senyor franqueza governa —, i les il·lustracions que en Gual ha intercalat en la seva notable disertació han estat posades en escena com s'hi posaria una comedia en un acte que s'estrenés per compromís.

Lo sensible es, que aquí, aont els crítics han gastat tanta *energia* pera combatre el treball importantíssim del senyor Gual, no han tingut una paraula de censura pera la direcció i l'empresa del Principal.

— Pocs dies abans d'acabar-se la temporada va estrenar-se *El perfecte amor*, comedia en tres actes, de Robert Bracco, traduïda al català per en Josep M.ª Jordà.

El perfecte amor es gairebé un diàleg que interpreten regularment — s'hi notava manca d'assaigs — la senyora Xirgu i el senyor Giménez.

Hi ha en aquesta comedia un assumpte que, sense esser nou, està tractat amb molta traça, i el diàleg es entretingut, maliciós i alegre.

— El dilluns acabà l'accidentada temporada d'aquest teatre. Fora curiós fer un resum, però tant curiós com difícil. Incoerències de programes, baralles amb autors i actors, castellà del Clot i català, càtedra d'exercicis, promeses no complertes, desorganització, desequilibris... Val més tirar un vel damunt tot lo passat, i desitjar, puix cristians som, que siguin oblidats els defectes i vingui una reparació immediata.

— Dimars debutà, pera donar solament vuit funcions, la companyia còmic-lírica valenciana que dirigeixen els senyors Gregori i Tena. Han compost els programes de les funcions donades fins a l'hora que escrivim aquestes ratlles, les més celebrades obres del reper-

tori: *El roder, El presilari, La chent de tro, Fòra baix! Les barraques, Les viudes de la placeta, Dia de prova*, etc., vegent-se el teatre concorregut i les comedies molt ben interpretades.

Teatre de Catalunya. — *Dissabte de Gloria*, d'en Manuel Folch i Torres, es una comedia escrita amb l'honradesa que es reconeguda al distingit autor de *L'oncle rector*.

L'assumpte no pot esser més senzill: un matrimoni viu desavingut. La sogra hi intervé i convenç a l'esposa que la netedat de la llar, la curiositat que *es mitja vida*, pot fer que'l marit, que no se sab estar un moment a casa, hi trobi en ella benestar i alegria. I així es efectivament.

L'obra siguié molt ben acullida, puix l'argument està desenrotllat amb molta traça, i el diàleg es enginyós i literari, fent-se escoltar amb gust.

En l'interpretació s'hi lluien de debò les senyores Baró i Pla i els senyors Bergés i Capdevila.

— S'ha acabat la temporada d'aquest teatre. Pera les darreres funcions se combinaren programes excepcionals, representant-se *Foc nou*, de l'Iglesias; *La mare*, d'en Rusiñol, i *Terra baixa*, d'en Guimerà.

La representació d'aquestes obres, que constituí un nou esforç pera la companyia del Sindicat, contribuí a que'l teatre se vegés quelcom més concorregut, valent fortes ovacions als actors que hi prengueren part.

El darrer dia, pera acallar els aplaudiments de la concurrencia, tingueren de despedir-se del públic dirigint-li la paraula els senyors Borràs i Bergés i la senyora Baró.

D'un incident ocorregut a la sortida, en que un estimat autor, contestant a un crit d'un entusiasta, digué dues paraules sense la trascendencia que'ls hi han volgut donar els que aprofiten qualsevol ocasió pera inflar les coses, i no tenien transcendencia perquè foren dites davant un curt número de persones, i no en el sentit que'ls esmentats infladors han volgut suposar.

Ara, a treballar pera que la temporada vinenta, que segons rumors serà al teatre Espanyol del Paral·lel, sigui més profitosa que aquesta.

Nou. — Ahir divendres devia celebrar el seu benefici el conegut primer actor Lluís Mir, posant-se en escena, a més d'altres obres castellanes, *Ki-ki-ri-ki*, *El somni de l'ignocencia* i *Xerraire*!

Es notable això de que'ls actors catalans, boi fent castellà, al celebrar el seu benefici, pera'l qual trien sempre les obres aont més se llueixen, se recordin de les del repertori català.

SOCIETATS PARTICULARS

ATENEU OBRER DEL DISTRICTE II. — Dedicada a l'Associació d'Amos fondistes i similars de Barcelona, dissabte passat tingué lloc la representació de *Don Gonzalo o l'orgull del gec*, l'execució de la qual fou en extrem notable per part de les senyores Pallardó, Fornés i Cama i de tots els aficionats, sobressortint-hi en Munné, en David, en Vi-

nyallonga, en Clariana, en Rodríguez i tots els demés.

L'obra fou ben presentada i ben vestida.

— Diumenge passat se celebrà una funció en honor del notable escriptor Avelí Artís, posant-se en escena amb cura i bona voluntat les seves obres *Matí de festa* i *Mai se fa tard si el cor es jove*.

Hi hagué aplaudiments llargs pera tothom, essent cridat a escena el senyor Artís, qui no's presentà per no trobar-se al local.

CENTRE CATOLIC DE SANT VICENTS DE PAUL. — El drama *Incapacitat!* (que no es res més que la coneguda obra en tres actes *La bogeria*) fou l'obra darrerament representada en aquesta entitat, amb una notable execució per part de tots el que hi prengueren part.

Als senyors Gost i Berenguer el nostre aplaudiment. Els demés arrodoniren el conjunt d'una manera lloable, sobressortint el senyor Amills, encara que en alguns moments forcés la nota còmica.

Per fi de festa's posà *Càpsules Mauser*, que anà quelcom deficient.

C. N. R. DEL DISTRICTE IV. — El diumenge passat va posar-se en escena per la companyia d'aficionats d'aquesta entitat el drama en quatre actes *Tosca*, en qual interpretació la senyoreta Persiva (P.) va estar discreta; el senyor Ponseti va demostrar-nos una vegada més les seves condicions d'artista i de director; els senyors Molas i Martínez varen estar molt be, i els demés varen arrodonir el conjunt.

La decoració del primer acte, de don Francesc Jover, va ser molt justament aplaudida, contribuint a la bona presentació de l'obra.

CENTRE SOCIAL DE BETLEM. — Hi ha un pecat molt més gros que'l de permetre que les senyores fassin comedia: el de suprimir-les de les obres en les quals n'hi ha. Així, doncs, els senyors aficionats del Centre Social de Betlem aniran a l'infern per haver representat *L'agencia d'informes comercials* sense dames; després d'aquesta obra, del gran pecador Pompeius Gener, n'estrenaren una de'n Joaquim Albanell, titulada *La firma en blanc*, que seria acceptable si fos de menys dimensions i tingués més vivesa en el diàleg i suprimís alguns tipus que, com el « Geroni » i el « Detective », no hi fan cap falta. Més falta fan en la deliciosa comedia d'en Peius les dames, i be les supprimeixen sense compliments.

La festa acabà amb la joguina *Astronomia de barri*.

CÍRCOL UNIÓ LLIBERAL DEL DISTRICTE VII (ASIATIC). — El dia 16 tingué lloc un gran festival a benefici dels pobres de la barriada, prenent-hi part, entre varies atraccions, la companyia que dirigeix en Ricard Palmerola, que representà una comedia castellana i *Sirena*, d'Apeles Mestres, la qual fou rebuda amb forts aplaudiments.

Els senyors Rufart, Juan, Blanc y Soler estigueren molt encaixats en sos respectius papers; la senyoreta Buxadós ens feu una « Remei » molt deliciosa, i el senyor Prats ens agradà més que l'altra vegada.

FOMENT DEL DISTRICTE VII (Ronda de Sant Pau, 77). — Diumenge passat, a càrrec de la « Germanor Catalana », se posà en escena *La banda de bastardia*, d'en Pitarra, essent interpretada discretament per tots els que hi prengueren part.

FRATERNITAT REPUBLICANA (Poble Sec). — Diumenge passat tingué lloc una representació del drama *La mare eterna*, baix la direcció de don

Candi Bofarull, el qual, junt amb la senyora Terradellas i els senyors Gómez, Celda, Regull, Celda (A.) i Blay, donà a l'obra una admirable interpretació.

Per fi de festa's posà *A pèl i a repel*, essent força celebrada.

Pera diumenge que ve, *La festa del blat*.

JOVENTUT VIOLETANA. — Diumenge passat se posà en escena *El port de salvació*, amb interpretació molt fluixeta, sobressortint els senyors Ventura i Domènec. Es de dordre que aquests aficionats no estudiïn més.

ORFEÓ BARCELONÉS. — El passat dissabte tingué lloc en aquest local una funció organitzada per l'agrupació « Els únics », a benefici d'en Miquel Ferrer, posant-se en escena el drama en tres actes, d'en Guimerà, *Maria Rosa*. Els papers de protagonista i el de « Marsal » foren admirablement representats per la senyora Mercè Ferrer i el beneficiat, especialment l'escena final de l'obra.

També s'hi distingiren notablement la senyora Cardalda i el senyor Alfocea. Els senyors Rivas i Martínez, discrets, i el senyor Massana un xic exagerat.

Pera final se representà *El carro del vi*, fent-se aplaudir els que l'interpretaren.

Gracia

UNIÓ REPUBLICANA RADICAL. — Amb *La reina jove*, d'en Guimerà, feu son debut el dia 26 la companyia que dirigeixen els senyors Claramunt i Devenat. L'execució fou un èxit més afegit als molts que ve alcançant aquesta notable companyia d'aficionats.

SOCIETAT « EL ARTESANO ». — *Nit de lluna*, original dels senyors Sala i Perramon (lletra i música respectivament), va obtenir un èxit falaguer en aquesta entitat, obligant al final de l'obra a sortir a rebre una entusiasta ovació a autors i intèrprets. Aquests últims eren la senyora Calado i els senyors Abril, Francolí, Millo, Galindo i Domingo. Els chors, molt afinadets, i la part musical, a càrrec del mateix autor, magistralment.

CENTRE DE SANT ANTONI DE PADUA. — Les obres que constituïren el programa del passat diumenge foren el drama en tres actes *Emancipats* i la comedia *Les orelles de don Pau*, amb un desempenyo poc afortunat pels elements d'aqueix quadre escènic.

Sant Gervasi

CENTRE DE DEFENSA SOCIAL DE NOSTRA SENYORA DE LA BONANOVA. — Per la diada de Pasqua tingué lloc en aquest Centre catòlic un estival líric-dramàtic, representant-se en primer lloc el monòleg d'en Guimerà *Mestre Olaguer*, recitat pel senyor Alegret, amb una interpretació dolenta.

Posteriorment s'efectuà l'estrena del poema líric en dos actes, original del reverent Alfons Vallmitjana, amb música del mestre Lapeyra, titulat *Hug el ferésteg*, el qual està correctament escrit i es d'acció interessant. Respecte a la presentació escènica, com decorat i vestuari, fou posat amb la propietat deguda. L'execució de l'obra estigué desnivellada, car alguns intèrprets no s'emmotllaven a llurs papers. Els chors, afinats, i la part orquestral, a temps sempre.

CENTRE AUTONOMISTA CATALÀ. — El diilluns de Pasqua's representà *La reina jove*, obtenint

una excelent interpretació malgrat el trontoll d'algunes de les escenes de conjunt i d'haver suprimit (no sabem per què, car aquestes llibertats no deurién esser permesses) la figura del « senyor arcalde ». La senyoreta Sala feu meravellosament la protagonista, demostrant una volta més esser una aficionada excelent.

Poblet

ATENEU REGIONALISTA. — Els actors senyors P. Climent i F. Sala celebraran la funció del seu benefici el proper dissabte, dia 1 de Juny, amb el drama d'en Pitarra *El ferrer de tall*, i una sarsuela castellana.

DE FORA

Arenys de Munt

L'UNIÓ ARENYENCA. — El dia 26, el quadre d'aficionats d'aquesta societat, que dirigeix el senyor Josep Vives, representà el drama del gran Guimerà *Sol solet*. De l'interpretació cal citar en primer lloc a les senyores Borralleras i Romagosa, per son exquisit treball. Dels homes ens agradà bastant el senyor Pla. Els demés compliren, sabent-se llurs papers.

Per fi de festa representaren la joguina *Els plats trencats*, que fou ben interpretada per les senyores Romagosa i Borralleras i els senyors Forts, Soler i Alsina.

Recomanem al senyor director que procuri començar les funcions abans de les onze de la nit.

Centelles

SOCIETAT « LA VIOLETA ». — La companyia d'aficionats d'aquesta societat posà en escena el diumenge passat el drama *El desheretat*, que agradà molt i fou molt ben representat, lluint-se en Ramon Pagès, l'Agustí Subirana, en Salvador Crivillès, en Joan Dosrius i en Josep Siurons.

Les actrius eren les senyoretas Paqueta Arboix i Agneta Mestres, que's presentaven per primera vegada en aquest teatre i que s'emportaren prompte la simpatia i els aplaudiments de la concurrència.

Finalitzà la vetllada amb la peça *Cartetes d'amor*, que fou molt ben interpretada per en Pagès i en Dosrius, junt amb les citades senyoretas Arboix i Mestres.

CASINO CENTELLENÇ. — El mateix dia i en aquesta entitat se posà en escena *Terra baixa*, que obtingué una admirable interpretació per part de tots els que hi prengueren part, i que eren les senyores Vallespir, Casasses, Ortiz i Gil, i els senyors Puigdollers, Suret, Camps, Bach, Pagès, Girbau, Sancliment i Atauco.

Amb l'insubstantial monòleg *En Nofre Llonza*, el senyor Sancliment feu riure al públic, i amb *En Pau de les calces curtes* també ho conseguiren les senyores Casasses, Vallespir, Gil i Ortiz i els senyors Camps, Serret i l'esmentat Sancliment.

Cervera

TEATRE PRINCIPAL. — Amb motiu d'organitzar un benefici a l'Associació de Ferroviaris se constituí una companyia d'aficionats, baix la direcció de l'ex-actor don Miquel Martorell, i amb la contracta de la senyora Asumpció Aparicio. Se representà, el dia de Pasqua, un drama castellà, i, per fi de festa, la marina en un acte, d'Apeles Mestres, *Sirena*, essent dita obra interpretada, a més dels ja citats,

pels senyors Llombart, Lucaya, Rosell, Magre i Solé. Cal fer elogi del senyor Martorell, qui treballà amb veritable amor, premiant-li son treball amb sorollosos aplaudiments. Els demés, mitjanament be.

Pera'ls dies 8 i 9 està contractada la companyia Muñoz-Guelvas, de la qual n'es director don Enric Giménez. Ja'n parlarem en son temps.

Manresa

ATENEU OBRER MANRESÀ. — A causa de posar-se malalt el director, senyor Serra, se modificà el programa, fent-se, a cambi del drama *El bordet*, el monòleg *La última calaverada*, declamat pel bon aficionat senyor Singla, i les peces *Els tres toms*, *Cartetes d'amor* i *La sala de rebre*. Tots els papers anaren bastant insegurs, degut, segurament, a la manca de temps.

La concurrència, molt escassa.

Mataró

TEATRE EUTERPE. — Avui debutarà en aquest teatre una notable companyia dramàtica catalana i castellana, dirigida per en Lluís Blanca i en Rafel Massip, de la qual formen part les eminents actrius Concepció Llorente i María Morera, junt amb altres artistes prou coneguts del nostre públic.

El repertori que anuncien es molt escullit, prometent estrenar, durant la temporada, algunes de les obres que més èxit han obtingut darrerament a Barcelona.

CENTRO FEDERALISTA REPUBLICANO RADICAL. — En la nit del dia 26 els aficionats d'aquesta, baix la direcció d'en Tomás Ribas, i secundats per la distingida actriu senyoreta Felixa Martín, varen posar en escena *La Tosca*. L'obra va ser molt ben presentada, despenyant las parts principals el jove Ribas i la senyoreta Martín, que tingué moments felços. També's lluiaren força els senyors Casanovas, Vilalta, Figueras, Oliver i Pons, i altres quals noms sento no recordar.

Pera donar més realç a l'obra l'aficionat senyor Oriol va pintar algunes boniques decoracions, plenes de bona intenció.

Acabà la festa amb la comedia en un acte *Campi qui juga*, i en ella feren sa reaparició els aficionats senyors Bachs i Guintà, que, amb el jove Ribas i senyoreta Martín, feren passar una estona de bon humor al públic.

Molins de Rei

CINE DELICIES. — El dia de Pasqua s'estrenà en aquest local l'idili líric-dramàtic, lletra de don Miquel Gras i música de don Josep Julià, veïns d'aquesta població, titulat *Flors de montanya*, obtenint un èxit franc i entusiasta.

L'interpretació de l'obra fou digna de les majors alabances, per lo qual foren llargament aplaudits la senyoreta Pons, i els senyors Costa, Munné, Parellada, Gres, Bosch, Port, Vives i Sellarés.

Rebin tots plegats, autors i intèrpretes, la nostra més cordial enhorabona.

CENTRE CATALANISTA. — El dilluns de Pasqua la companyia dels senyors Roca i Calveras, de la qual forma part l'actriu senyoreta Roca, posà en escena el drama *La mare* i la xistosa comedia *L'agencia d'informes comercials*.

En ambdues obres estigueren a gran altura la senyoreta Roca i el senyor Calveras, ajudats molt discretament pel reste de la companyia.

Terrassa

TEATRE PRINCIPAL. — El diumenge passat la companyia de don Antoni Piera donà dugues funcions, representant a la tarda una comedia castellana i el monòleg *La meva guardiola*, que interpretà amb molta soltura la nena Morer. A la nit s'estrenà la comedia de P. Armstrong, traducció catalana de C. Costa, *El misteriós Jimmy Samson*, prenent-hi part l'esmentat senyor Piera, senyores Rovira i Ferrer, i els senyors Socias, Munt, Rosés. Mantua, Llano, Bobé, Mercader, Morer, Sinca, la nena Morer i el nen Núñez, no passant de regular sa interpretació.

Vic

TEATRE PRINCIPAL. — Diumenge passat, dia 26, la companyia que dirigeix en Josep O. Lluçona, i de la que formen part les actrius Dolors Mas, A. Redondo i R. Guasch, donà una funció, posant en escena un drama castellà i la comedia *El misteriós Jimmy Samson*. L'execució del drama fou ben regular. La comedia anà un xic més fluixeta. No obstant, hem de remarcar el treball de l'actor que feia el «Dick», qui estigué molt encaixat.

EXTRANGER

República Argentina : Rosario

CENTRE CATALÀ. — Davant d'una nombrosa i distingida concurrència se celebrà, el dia 15 del passat Abril, una lluida vetllada teatral. De les tres obres que formaven el programa, la que deixà més record i que emocionà més a l'auditori fou el quadre dramàtic *La nit dels reis*. En l'interpretació's distingiren la senyora Prieto, el señor Llubes i el nen Saladrigas. Els demés, discrets. El diàleg *Amor telefònic* no cridà molt l'atenció. L'assumpte es molt rebuscat, ja sigui per manca d'acudits de bona llei o perquè la conversa telefònica es massa llarga, lo qual fa que l'obra decaigui en algunes escenes. La senyora Prieto i el senyor Ramentol cumpliren mitjanament. En *L'agencia d'informes comercials* el senyor Llubes interpretà admirablement «El mestre de ball»; els demés, acertats.

Buenos Aires

CASAL CATALÀ. — Lluida i selecta, baix tots conceptes, fou la vetllada que, en commemoració del quart aniversari de sa fundació, celebrà el dia 20 d'Abril. Una nombrosa i distingida concurrència omplenà l'elegant saló d'espectacles de la «Mariano Moreno», desitjosa de testimoniar son afecte a la cultural entitat i de fruir l'artístic programa que s'anunciava.

La representació de *La jova*, l'emocionant tragedia d'en Morató, plena d'una agre cruesa, impressionà fonament al públic. Val a dir que estava confiada bones mans. La senyora Palacios interpretà la protagonista amb un relleu extraordinari i un braó apropiat, sens decaure, potser, un instant; en Segalà, en l'«Esteve», correctíssim, com sempre, despenyant-se dins d'una sobrietat absolut; foren brillantment secundats per en Pons, en Tassi i en Biosca, que arrodoniren el conjunt.

Jordi Erin, l'intens episodi dramàtic, feu vibrar el sentiment patriòtic del públic, que premià amb insistents aplaudiments el treball afiligranat, ple de detalls, dels intèrpretes, senyors Bosch, Segalà i Lleonart (M.).

Una interpretació exquisida, plena de bon gust i delicadesa, obtingué l'hermós pas de comedia d'en Manuel Folch i Torres *Duetto*. Una efusiva felicitació mereixen la Palacios i en Serra, per haver-nos delectat amb aquesta representació, sumament artística.

EN JAUME BORRÀS

LA coberta i la plana central d'aquest número, com els nostres llegidors hauran vist, van dedicades al nostre primer actor Jaume Borràs.

La biografia d'en Borràs, de voler-se fer, fora una cosa curiosa. Sota la seva corpulència s'hi amaga una ànima infantina, de bon xicot, que encanta. I si com a home es una excel·lència, com a actor reuneix grans condicions, que ara ha posat una volta més de relleu en la finida temporada del Sindicat.

Ductilitat, sobrietat, estudi, voluntat i coneixements; heusaquí lo més hermós de la fulla de serveis del primer dels nostres actors actuals. Ell sent un amor fins al sacrifici pel seu art, i un entusiasme per tot lo que al mateix fassi referencia. Vagi com a detall el fet de que ell fou — (a l'anar-li a parlar, fa tres o quatre mesos, de la fundació d'aquesta Revista—qui primer s'inscrigué en la nostra llista de subscriptors, i es ell, doncs, qui l'encapçala.

En Jaume Borràs encara es jove i donarà dies de gloria a la nostra escena. Estudià amb persistència, i en aquesta temporada que ara s'ha acabat ho ha sabut demostrar. Malgrat posar-se les obres moltes vegades en quatre dies, ell no ha anat en cap estrena a remolc de l'apuntador, i ha sabut donar una interpretació justa a l'Ulisses de *Nausica*, al costat de la d'*El gran Aleix*, de caràcter tant oposat al primer.

En Jaume Borràs, doncs, es avui un dels comedians de qui més pot esperar el nostre teatre. Ell també, recíprocament, es ben català, i confia en la producció dels nostres escriptors.

Es amb orgull que EL TEATRE CATALÀ li fa l'ofrena del seu homenatge.

NOTICIES

DIJOUS passat el nostre amic Alexandre Plana, jove i notable crític d'art, donà una conferència sobre *Orientacions modernes en el teatre*, en l'Ateneu Gracienc d'U. F. N. R.

El conferenciant tingué pendent a l'auditori, durant bona estona, de les seves observacions, fetes amb talent, estudi i correcció. Un aplaudiment afectuós coronà les seves paraules, que'ls oients quedaren comentant amb admiració i respecte.

A darrera hora ens hem adonat de que en la secció de teatre estranger d'aquest número hi manca la ressenya de les funcions de la Borelly al Novetats. Per un dels calaixos de la Redacció deuen haver quedat les quartilles, plenes d'elogis a la notable actriu italiana, que s'ha guanyat les simpaties del nostre públic i les alabances dels nostres crítics. Si no perden l'oportunitat, la setmana entrant seran publicades.

AVUI la Xirgu, amb una companyia, al davant de la qual va, com a galan, l'Alexandre Nolla, deu debutar a Mallorca. Després anirà a Valencia, correrà un xic per Catalunya i acabarà a Olot, aont actuarà fins al Setembre. Després d'Olot se dispersarà la companyia, i la simpàtica Marguerida anirà a París, a preparar-se l'equipatge pera la seva anada a Amèrica.

Li desitgem la mateixa sort que ha tingut entre nosaltres.

SE'NS suplica l'inserció de la següent noticia:

La companyia dramàtica Gran Guinyol Català, dirigida pel jove primer actor en Joan Santacana, està ensajant amb gran activitat les següents obres:

L'apatxe i *L'enginyer*, de Castor; *La vaga general*, d'Armengol; *Gent de teatre* i *L'assedi de l'ànima*, d'Ollé, i *Els jambus*, de Vallmitjana.

Dites obres produeixen un efecte sensacional.

EN Jaume Borràs sortirà cap a mitg mes, al davant d'una notable companyia, a fer comedia per Catalunya, proposant-se representar lo més notable de lo que ha estrenat amb el Sindicat. Lleida, Girona, Figueres, Sabadell, Terrassa, etc., són les poblacions que's proposa visitar, entre altres.

CORRESPONDENCIA LITERARIA

J. S. C., Manresa: Sentim no poder publicar el sonet.—R. V. G. Gràcies per les seves indicacions, que procurarem atendre en lo successiu. Ens seria convenient tenir les senyes de vostè pera exposar-li un assumpte que'ns interessà.—J. C. A., Girona: S'a tendrà lo que vostè sollicita. Rebrà contesta particular. — F. G., Cervera: Ja deu tenir en el seu poder carnet i instruccions.—A. de P. P., Vich: Els versos no son publicables, i en quant a la: corresponsalia literaria en aqueixa ciutat, ja la tenim adjudicada. De totes maneres, gràcies.

: Modes de
J. Martell
 i **M. Grau**

Bruc, 56, 2.^a, 2.^a

: Barcelona :

MOBLES

P. REIG I FILL

PASSEIG DE GRACIA, 27

: TALLERS: UNIVERSITAT, 21. :
 I ARGÜELLES (DIAGONAL), 512 BIS

BARCELONA

FOTOGRAFIAT

CASA
 FUNDADA
 EN L'ANY
 1876

PRIMERA
 D'ESPANYA

A. JOARIZTI. S.^c
 CONSELL DE CENT 289
BARCELONA

Papers pintats

:: pera habitacions ::

: GLACIER :

pera cristalls

i decoracions

: de vidres :

E. Bertrán

: Cardenal

Casañas, 11

Barcelona

J. MANETES

Fotògraf d'EL TEATRE CATALÁ

TREBALLS DE TOTA MENA

Ronda de Sant Antoni, núm. 46

IMPORTANT

Junt amb aquest número repartim als nostres afavoridors 8 pàgines i cobertes (equivalents a 16) de **Don Gonzalo o l'orgull del gec**, i 24 pàgines del drama en dos actes original d'en Joan Puig i Ferrer:

El gran Aleix

amb les quals quedem al corrent de folletins.

El gran Aleix

es la primera obra inèdita que's publica en el nostre folletí, i l'èxit que ella ens ha proporcionat ha estat senyaladíssim i justicier.

El número vinent començarem una altra obra d'èxit paral·lel, i també d'actualitat:

El fill de Crist

tragedia original de l'Ambrosi Carrión, acabada d'estrenar al teatre Principal per la Marguerida Xirgu i l'Enric Giménez.

I després d'aquestes obres, ne començarem una altra, també de palpitant actualitat:

Desamor

drama en dos actes de l'autor d'El gran Aleix, que s'ha representat darrerament, amb força aplaudiments, al teatre de Catalunya.

Desde'l dijous pot passar-se a recullir DON GONZALO enquadernat, mitjansant l'entrega dels folletins en bon estat i la quantitat de VINT CENTIMS.